N:o 11

1938

Uusi HUOMEN

»ÄLKÄÄ ANTAKO TULEN SAMMUA

Uusi
HUOMEN
ISÄNMAALLIS-KANSALLINEN NAISTEN LEHTI

Toimitussihteeri: ELSA VUORJOKI Puh. 45 336
Taloudenhoitaja: TYYNI LEISIO

HILJA RIIPINEN, päätoimittaja
Toimituskunta: ELNA HETEMÄKI, VIOLA KUISTIO, ANNA POHJANHEIMO, EEVI SOLANNE
Julkaisija: KUSTANNUS-OY. RASTI

TOIMISTO: Helsinki
Neitsytpolku 7
Puh. 64 159 Klo 10—13
Tilaushinta vsk. 30:—

N:o 11 31. 10. 1938

Kansamme ei vielä näe — — —

Tapahtuu valtakunnassamme asia toisensa perästä, josta läheltä katsoessa näkyvät selvät rappionmerkit.

Mutta kansamme, joka uskoo ja jolle uskotellaan, että sillä on valta, että se vapaasti itse määrää asioistansa, hallitsee itseänsä, kansa ei näe, mitä sen nimissä tehdään. Meissä istuu paljolta hyvin sinisilmäistä lapsenuskoa siihen, että ne, jotka valtion asioita johtavat, ne kaikki tekevät sen epäitsekkäästi ja oikeudenmukaisesti. Lapsenusko on ihana asia, se on kansalle myös suurimpia elämänvoimia, jollei sitä käytetä väärin. Nyt kuitenkin tapahtuu niin.

Tapahtuu — ottaakseni jonkun leikkauksen, — että laaja, koko maan yli ulottuva virkakoneisto, valtion laitos, pannaan käyntiin siten, että sen toimet järjestelmällisesti täytetään marxilais- ja keskustapuolueitten kannattajilla. Työn pätevyys sivuutetaan. Perustuslaki tosin sanoo, että kansalaisen työvoima on valtion suojeluksessa. Mutta nykyisen suunnan johtaessa alkava laaja kansaneläkelaitos esim. on sivuuttanut kylmästi pätevän hakijan toisensa perästä epäpätevien edellä, jollei hakija tyydytä puoluevaatimuksia. Häikäilemättömiä tapauksia. Johdosta lähtien. Onpa tuon maamme suurimmaksi rahalaitokseksi paisuvan koneiston valtuuskunnan toiseksi johtajaksi pantu (naisilleko silmänlumeeksi?) eräs naissosialisti. Muuten naiset on laitoksesta syrjäytetty. Mutta kuinkapa kansa näkisi!

Suurin puhein ja suurin elein on tuonnoin annettu eduskunnan vahvistettavaksi pysyväinen tullilaki. (Sanon vahvistettavaksi, sillä nykyisin ovat lait jo etukäteen muuratut kansanrintamapuolueiden enemmistöllä niin, että eduskunta saa tosin keskustella, mutta sen puolueiden on lopulta päätettävä hallituksen vaatimusten mukaisesti.) Pysyvää tullilakia on valmisteltu kauan. Pysyväinen tullitariffi on saavutus sellaisena aikakautena, jolloin elämänkulku on tasaista. Elinkeinonharjoittajat, viljelijät, ostajat, myyjät ja kuluttajat tietävät, mitä heidän tuotteistaan ja tarvikkeistaan on valtiolle maksettava ja voivat suunnitelmansa tehdä sen mukaisesti. Mutta pysyväinen tullitariffi voi tulla epävakaisissa ulkonaisissa oloissa, joihin poliittiset käänteet vaikuttavat, ikeeksi kansalle. Tältä kannalta lakia vastustettiin. Kun kuitenkin agraareista nekin, jotka olivat lakia vastustavalla kannalla, loppuvaiheessa omiensa painostamina nöyrästi antautuivat hallituksen armoille, eivät Isänmaallisen Kansanliikkeen ja Kokoomuksen äänet riittäneet tullilain pysyväiseksi tekemistä estämään. Näyttää, että keskustapuolueisiin painetaan vähitellen kuollut hiljaisuus "kansanvallan" byrokraattisen valtikan alla. Mutta mitenkäpä kansa näkisi vielä! Se viljelee uskollisesti peltojansa ajattelematta, että tullisuoja sen työn tuloksilta murennetaan pala palalta. Se ahertaa tehtaissa aavistamatta, että tullisuoja sen työn menekiltä hupenee ja että joku toinen maa valtaa työmarkkinain

Raamatun naiset ja ISÄNMAA

Ester.

Juutalaiset, Jumalan valittu kansa, olivat rangaistukseksi tottelemattomuudestaan joutuneet vangeiksi vihollismaahan. Babylonian mahtava kuningas oli tehnyt heidät alamaisikseen. Jerusalemin muurit ja rakennukset olivat revityt maan tasalle, sen ihana pyhättö raiskattu. Senvuoksi ripustettiin kanteleet vihollismaassa rantapajujen oksille, sillä Herran virret olivat liian pyhiä laulettaviksi vihollisen kuullen.

Näin alkoi juutalaisten pitkä ja raskas alennuksen aika. Kuin vaihtotavara he joutuivat kulkemaan kädestä käteen ollen milloin minkin senaikuisen maailmanvallan käskynalaisina. Kaikki herrat eivät olleet yhtä säälimättömiä, mutta parhaimmatkin silti vieraita valloittajia, joille Israelin itsenäisyys ja Israelin Jumala olivat vain houretta.

Aikakirjat säilyttävät näiden valtiaitten joukossa myös Ahasveruksen, persialaismeedialaisen kuninkaan nimen. Raamatun kuvauksesta päättäen lienee Ahasverus ollut itämaisen hekuman ja loiston ympäröimä, heikkoluontoinen, mutta silti jossain määrin oikeamielinen kuningas.

Jumalan ihmeellisen johdatuksen kautta oli nuori juutalaisneitonen Ester joutunut Ahasveruksen puolisoksi. Kuningas oli huomannut tämän vienon, vierasmaalaisen kukkasen, kun hän kyllästyttyään kuningattareensa Vastiin ryhtyi etsimään itselleen uutta puolisoa. Esteriltä itseltään ei kysytty, tahtoiko hän vai ei. Kaksi miestä päätti hänen kohtalostaan: kuningas Ahasverus itse ja Esterin juutalainen kasvatusisä Mardochai.

On luultavaa, että nuori israelilaisneitonen tunsi syvää alennusta eikä suinkaan iloista ylpeyttä, kun Meedia-Persian jalokivikruunu painettiin hänen päähänsä. Mutta Ester oli aito Israelin tytär: hän rakasti palavasti nöyryytettyä kansaraukkaansa ja sitä menetettyä isänmaata, jota eivät hänen nuoret silmänsä milloinkaan olleet nähneetkään. Ennen pitkää hän ymmärsi, että tämä uusi, vaikutusvaltainen asema avasi hänelle mahdollisuuksia, joista hän siihen saakka ei ollut uskaltanut uneksiakaan. Naisen herkällä vaistolla hän tajusi, että se suopeus, jota kuningas hänelle osoitti, ei ollut vain hänen kauneutensa herättämää, ohimenevää hurmiota, vaan että hän tosiaankin oli voittanut puolisonsa rakkauden. Tätä onnellista asiaintilaa silmälläpitäen nuori kuningatar ryhtyy rakentelemaan rohkeata suunnitelmaa.

Ahasveruksen hovissa oli mahtavimpana suosikkina Haman Agagilainen. Hän oli vihamielisissä väleissä kaikkien juutalaisten ja ennenkaikkea kuningatar Esterin kasvatusisän, kelpo Mardochain kanssa. Viimemainittu ei nimittäin suostunut imartelemaan eikä kumartelemaan tätä mahtavaa suosikkia. Seurauksena oli katkera viha Hamanin puolelta. Raamattu kertoo: "Haman tuli kiukkua täyteen." Hän rupesi suunnittelemaan mielessään koko Juudan kansan tuhoamista. Eikä hän arkaile

---

menekin. Vasta kun romahdus on edessä, se sen huomaa.

Tapahtui äsken, että maailmansodan uhka tuli lähelle. Näytti, että punaisten keskusten lietsoma kiihoitus sytyttäisi palon. Näytti, että vaara voi läheltä koskettaa tätä maata. Ihmiset rupesivat silloin äkkiä kyselemään sellaista vaaran hetkellä tarpeellista kuin kaasusuojia ja kaasunaamareita. Mutta saatiin vastaus: Ei ole, ei ole mitään siviiliväestölle. Eräissä maissa jaettiin samaan aikaan miljoonia suojavälineitä siviliväestölle. Meidän kansamme on osoittanut ainutlaatuista uhrimieltä omasta aloitteestaan vapaassa maanpuolustustoiminnassa, suurempaa kuin missään. Mutta esivalta on puolestaan jättänyt siviliväestön tässä oman onnensa nojaan. Sillä marxilaiset ja liberaalit ovat pacifistisesti aina vastustaneet väestösuojelua. Mutta kansa ei sitä näe. Tapaukset jatkuvat. Ne verhotaan sievästi, ettei kansa näkisikään. Totuutta ei kuitenkaan ijänkaiken kyetä peittämään. Se tulee kyllä esiin. Se on tullut muualla, on tullut jopa odottamatta. Tulee kyllä meilläkin. Vaikka kansa ei vielä näe — **s e n ä k e e h e t k e n t u l l e n.**

Helsingissä, 22. 10. 1938.

puhua tästä suunnitelmasta kuninkaallekaan. Näin Haman perustelee asiaansa: ”Heidän lakinsa on toisin kuin kaikkien kansain ja eivät he tee kuninkaan lain jälkeen, eikä se ole kuninkaalle hyödyllistä, että heidän annetaan olla näin.” Niin pitkälle hän jo saikin suunnitelmansa kehitetyksi, että kaikkiin maakuntiin, missä juutalaisia asui, lähetettiin heihin kohdistettu, kuninkaan allekirjoittama ja vahvistama tappokäsky.

Nyt oli hetki tullut kuningatar Esterin tarttua asioihin. Mardochain sanat: ”Kuka tietää, jos sinä oletkin tämän ajan tähden tullut kuninkaan valtakuntaan”, karkoittavat hänestä viimeisenkin epäröinnin. Rohkeutta kysyttiin kyllä siltä, joka uskalsi julkisesti nousta vastustamaan kuninkaan mahtavaa suosikkia. Mutta asia ei sietänyt viivyttelemistä. Rukoiltuaan ja paastottuaan Ester pukeutuu kuninkaalliseen juhlapukuunsa ja lähtee vastoin kuninkaan nimenomaista kieltoa valtaistuinsaliin, johon ei edes hänellä ollut ollut pääsyä kolmeenkymmeneen päivään. Hän tiesi, että tällä omavaltaisuudella saattoi häneen itseensä nähden olla varsin kohtalokkaat seuraukset.

Mutta hänen pelkonsa osoittautui turhaksi. Nuoren kuningattaren sulo valtasi tälläkin kertaa niin vastustamattomasti kuninkaan mielen, että hän hurmaantuneena lupaa, jo ennenkuin tietää, mistä on kysymyskään: ”Mitäs pyydät, se pitää sinulle annettaman ja mitäs anot, vaikka se olisi puolet valtakunnasta.” Käyttäen hyväkseen kuninkaan suopeata mielialaa kuningatar kutsuu puolisonsa ja Hamanin seuraavana päivänä pitoihin omiin huoneisiinsa. Siellä hän sitten pelkäämättä, Hamanin kuullen, esittää hartaan pyyntönsä: ”Suo minulle henkeni minun rukoukseni tähden ja suo minulle kansani henki minun anomiseni tähden. Sillä me olemme myydyt, minä ja minun kansani, teloitettaviksi, surmattaviksi ja hukutettaviksi”. Niin palavan rakkauden kielin tämä nuori nainen ajoi kansansa asiaa, että kuningaskin heltyi. Samassa tilaisuudessa hänen silmänsä myös avautuivat näkemään, että Haman olikin kuin kyykäärme, jota hän oli elättänyt povellaan, ja että Mardochai oli tehnyt hänelle suuria palveluksia. Olkoon tämän pakanallisen elostelijakuninkaan kunniaksi mainittu, että kun Esterin esittämän asian oikeutus hänelle selvisi, hän ei hetkeäkään empinyt antaa täyttä hyvitystä niille, joitten henkeä hän äsken oli tavoitellut.

Kuinka onnellinen mahtoikaan nuori kuningatar olla, kun hän sai omin käsin allekirjoittaa ne kiireelliset käskykirjeet, joitten kautta täydellisesti peruutettiin kaikki pahat aikeet hänen rakkaaseen kansaansa nähden. Näyttää siltä, että Esteristä siitä lähtien tuli sangen vaikutusvaltainen kuningatar, joka tarmokkaasti huolehti juutalaisten tarpeista, sääsipä heille erikoisen juhlapäivänkin yllämainitun merkillisen tapauksen muistoksi.

Antakoon Jumala monelle naiselle kuningatar Esterin mielen, mielen, joka selvimmin ilmenee tässä hänen tuskaisessa huudahduksessaan: ”Minä en v o i nähdä sitä vääryyttä, joka minun kansalleni tapahtuu!”

Elsa Koskimies.

NAIS-asiasta tohtoriksi

Yliopistossa oli lokakuun 8 p:nä mielenkiintoinen väitöstilaisuus. Maisteri *Sisko Vilkama* väitteli aiheesta *Naissivistyksen periaatteiden kehitys Suomessa 1840—80 luvuilla.* Tilaisuus oli koonnut paljon eiakateemistakin yleisöä auditoriumiin.

Väittelijä selosti esitelmässään teoksen sisällyksen pääpiirteissään. Hän kuvasi viime vuosisadan alkuaikojen tyttöpensionaatteja ja niiden kasvatusihanteita, sittemmin heräävää emansipatiopyrkimystä ja naisten opillista harrastusta. Vaikeaa oli ollut taistelu yleistä mielipidettä vastaan ennenkuin oli päästy niin pitkälle, että naisille oli tie avoin yliopistollisiin opinnoihin saakka.

Vastaväittäjä, tohtori *K. Bruhn,* esitti huomautuksiaan, mutta antoi täyden tunnustuksen väitöskirjalle arvokkaana tieteellisenä saavutuksena. Uusi naistohtori tehtiin näiden entisten ”naissivistyksen huippujen” lisäksi.

Tuberkuliinikokeista

Kirj. tub.-huoltopiirilääkäri Elna Hetemäki.

Yleinen on vielä luulo, että tuberkuloosi on perinnöllinen tauti. Totuus on kuitenkin se, että vaikeata keuhkotuberkuloosiakin sairastavan äidin lapset syntyvät tuberkelibasilleista vapaina. Tuberkuloositartunta saadaan vasta syntymän jälkeen.

Ajan kuluessa lapset joutuvat kosketuksiin tuberkuloosia sairastavien ihmisten kanssa ja saavat heistä tartunnan. Avointa keuhkotuberkuloosia sairastavan henkilön yskiessä sinkoaa hänen suustaan ysköspisarain mukana tuberkelibasilleja ympäristönsä ilmaan.

Pienet lapset saavat tartuntansa tavallisimmin siten, että heidän lähiympäristössään on joku keuhkotautia sairastava henkilö, ehkä äiti tai lapsenhoitaja.

Leikki-ikäiset lapset saattavat saada tartunnan jo kodin ulkopuoleltakin. Tuberkuloosia sairastavat leikkitoverit tai joku sairas henkilö leikkitoverien kodissa voivat olla tartunnan aiheuttajia.

Kouluikä laajentaa yhä tartunnansaantimahdollisuuksia. Koulussa saattaa olla avonaista keuhkotautia sairastava luokkatoveri, opettaja, koulusiivooja j.n.e.

Tuberkuloosi on nykyään niin yleisesti levinnyt, että melkein jokainen varttuneeseen ikään ehtinyt ihminen on joskus joutunut tekemisiin jonkun keuhkotautisen kanssa ja saanut tartunnan.

Tuberkuloositartuntaa voidaan todeta erinäisillä **ihokokeilla.** Kokeissa käytetään ainetta, jota nimitetään **tuberkuliiniksi.**

Tuberkuliini on tuberkelibasilliviljelmistä valmistettu neste, joka sisältää tuberkelibasillien synnyttämiä myrkkyaineita. Tuberkuliinin keksi v. 1890 **Robert Koch.**

Alussa luultiin, että tuberkuliinin keksintö merkitsi parantavaa lääkettä tuberkuloosia vastaan. Pian nähtiin kuitenkin, että toiveet pettivät, kuten niin usein muulloin, kun on ollut kysymys lääkkeen keksimisestä tuberkuloosin parantamiseksi. Mutta tuberkuloositaudin tutkimuksiin tuberkuliinista koitui suuri apu.

Monissa tarttuvissa taudeissa seuraa saatua tartuntaa hyvin usein samalla tauti. Huomattava on erikoisesti, että tuberkuloositartunta ei lähestulkoon aina ole samaa kuin tautiin sairastuminen.

Kun ihminen saa tuberkuloositartunnan, niin tuberkelibasillien vaikutuksesta syntyy hänen ruumiinnesteisiinsä vastamyrkkyjä. Näiden vastamyrkkyjen olemassaolo voidaan todeta juuri noilla ihokokeilla, tuberkuliinikokeilla. Jos nim. tartutettuun elimistöön tulee tuberkelibasilleja tai niiden myrkkyjä, on siitä seurauksena elimistön vastavaikutus, reaktio. Tehty tuberkuliinikoe antaa nyt myönteisen tuloksen. Tartuttamaton elimistö suhtautuu taas tuberkelibasilleja tai sen myrkkyjä vastaan toisin. Tuberkuliini ei vaikuta tällaiseen elimistöön mitään. Tuberkuliinikoe on kielteinen.

Myönteinen tuberkuliinikoe ei kuitenkaan anna mitään tietoa tuberkelipesäkkeen sijaitsemispaikasta eikä siitä, missä kehitysvaiheessa tauti on. Myönteinen koe ilmaisee vain sen, että asianomainen henkilö on joskus elämänsä varrella saanut tuberkuloositartunnan.

Tavallisimmin käytetyt tuberkuliinikokeet ovat **Pirquet'n ihokoe** ja **Hamburger-Moron salvakoe,** molemmat nimitetyt keksijöittensä mukaan.

Pirquet-koe suoritetaan siten, että puhdistettuun käsivarren ihoon tehtyyn pieneen pinnalliseen naarmuun pannaan tippa tuberkuliininestettä. Tarkastus toimitetaan 48 tunnin kuluttua. Jos naarmun kohta on tulehtunut, punainen ja paisunut, on kokeen tulos

Salvakoe.

myönteinen, asianomainen on siis saanut tuberkuloositartunnan. Asianomaisen ollessa pirquet-kielteinen, ei naarmun kohdalle synny mitään reaktiota.

Hamburger-Moron tuberkuliinikoe tehdään siten, että puhdistettuun rinnan tai hartioiden ihoon n. 5 cm^2:n alalle hierotaan tuberkuliinisalvaa. Jos voideltuun kohtaan 2—3 vuorokauden kuluttua ilmestyy pieniä punoittavia näppyjä, on koe myönteinen.

Salvamenetelmä lienee asetettava etusijalle imeväisiä ja pikkulapsia tutkittaessa. Yleensäkin sitä käytetään vain alle 12-vuotiaita tutkittaessa. Sen jälkeen salva ei ole enään tarpeeksi herkkä.

Edellisiä tuloksiltaan tarkempi on n.s. **Mantoux-koe,** jossa ihon sisään ruiskutetaan tuberkuliininestettä. Kokeen ollessa myönteinen, syntyy pistopaikkaan punoittava kohouma.

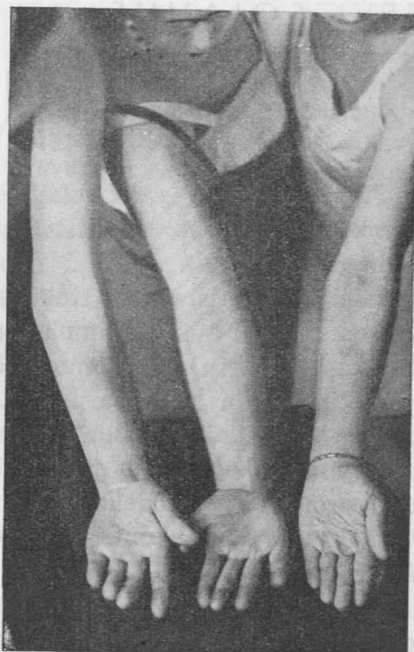
Kaikki nämä tuberkuliinikokeet ovat vaarattomat, ja ne voidaan tarpeen ollen uusia.

Tuberkuliinikokeet, joita maailmassa on suoritettu hyvin paljon, ovat osoittaneet, että täysikasvaneista suurin osa on tuberkuloositartunnan saanut. Vastasyntyneet ovat kaikki tuberkuliinikielteisiä, mutta jo murrosikään päästessä on tartutettuja runsaasti.

Meidänkin maassamme on tehty lukuisasti tuberkuliinikokeita m.m. kansakoululapsille. Tulokset ovat eri pitäjissä olleet hyvin erilaiset, toisissa on myönteisesti reagoivia lapsia aivan vähän, toisissa taas aina 50—60 pros. Koulunkäyntinsä alussa tavallisesti n. 10—30 pros. oppilaista antaa myönteisen reaktion. Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistyksen toimesta tehtiin v. 1936 tuberkuliinikoe yli 13,000:lle 7-vuotiaalle kansakoululapselle eri osissa Suomea. Kaikista näistä oli tartunnan saaneita 24 pros.

Suomen armeijassa on tutkittu, kuinka moni pojistamme on asevelvollisuuteen astuessaan saanut tuberkuloositartunnan. Tutkimus on osoittanut, että lähes 90 pros. heistä on tuberkuliinimyönteisiä. Ylioppilaille tehdyt tuberkuliinikokeet ovat antaneet samanlaiset tulokset.

Tuberkuliinikokeet ovat huomattavana tukena ratkaistaessa lasten suhdetta tuberkuloositautiin. Aikaihmisiin nähden niillä ei ole samaa merkitystä, koska he suurin piirtein kaikki ovat tuberkuliinimyönteisiä.

Tuberkuliinikoetta tarkastellaan.

Lapsuusiässä myönteinen tuberkuliinikoe voi johtaa itse tartunnanlähteen jäljille. Pieni esimerkki. Aivan vähäinen lapsi, joka kuumeilee ja riutuu, viedään lääkäriin. Lääkäri tekee lapselle tuberkuliinikokeen. Jos koe on myönteinen, selviää yht'aikaa kaksikin seikkaa: lapsi sairastaa tuberkuloosia, ja lapsen kodissa on joku keuhkotautinen henkilö.

Vaikkakin tuberkuliinikokeet antavat tiedon vain tartunnan saaneista, voidaan niitten avulla erinäisissä tapauksissa päästä selville myös tuberkuloosiin sairastuneista. Tutkimukset ovat osoittaneet, että 1—2-vuotiaista myönteisesti reagoivista lapsista yli 90 pros. sairastuu tuberkuloosia.

Pieni lapsi tuskin on voinut saada tartuntaansa muualta kuin kodistaan. Mutta vielä alakoululaisillekin tehdyt tuberkuliinikokeet saattavat näin opastaa tartunnanlähteen jäljille. Varsinkin maaseudulla löydetäänkin usein tartuttajat myönteisesti reagoivien oppilaiden kodista.

Suomen Tuberkuloosihuoltopiireissä alkaa vakiintua sellainen menettelytapa, että myönteisesti reagoivien kansakoululasten keuhkot tutkitaan röntgensäteillä. Röntgentutkimuksen tarpeellisuuden määrää tässä myönteinen tuberkuliinikoe. Näiden lasten joukosta todetaankin joskus keuhkotautitapauksia, joskin tosin kansakouluiässä suhteellisen vähän.

Toteamalla täten taudintapaukset varhaisvaiheessa päästään niitä heti suuremmilla

(Jatk. siv. 164)

EEVI SOLANNE:

NUORISON VIIKKO

Tämän vuoden raittiusviikon otsikoksi on merkitty: *nuoriso.* Raittiuskysymystä käsitellään siis tällä kertaa nuorisoa silmälläpitäen. Vuotuisten raittiusviikkojen aihe on valittu kunkin ajan lähimmän tarpeen mukaan. On siis katsottu nuorisomme tällä kertaa olevan kipeimmin avun tarpeessa. Ei käy kieltäminen, etteikö nuorison kohdalta tämä kysymys aina olisi kipeä ja tarvitsisi huomiota osakseen, mutta todella tuntuu tarpeelliselta vetää juuri tämä kohta tällä kertaa huomion keskukseen.

Nuoriso on altista vaikutuksille ja ajassa on niin tuhottomasti sellaista, joka pyrkii vetämään kaikenikäistä nuorisoa tielle, jolle mitenkään emme soisi sen joutuvan enempää sen itsensä kuin kansankaan tulevaisuuden vuoksi. Jo useat *kodit* ovat tavoiltaan ja hengeltään sellaisia, ettei niissä anneta vähintäkään arvoa ehdottomalle raittiudelle. Vanhanaikaisen joutavan ihanteellisena pidetään koko raittiutta, ja olisi yleisen tavan loukkaus, ellei kodeissa tarjottaisi alkoholijuomia. Juuri lapsenkenkänsä kuluttanut nuori saa myös osansa tarjoilusta. Koti ja sen tavat ovat pyhiä sen jäsenille, ja niinhän tulee ollakin. Tarvitaan ulkoista, voimallista vakaumuksen muodostumista, ennenkuin nuori ihminen voi olla hyväksymättä kotinsa tapoja tai saada niihin kerrassaan muutosta aikaan.

Mistä sitten saa tämän ajan nuori raittiusvakaumuksen? Lähinnä *koulustaan* tietenkin, vastataan. Kouluissa on annettava raittiusopetusta. Väheksymättä tätä, on kuitenkin aihetta kysyä, onkohan koulujen raittiusopetus aina sellaista, että se muodostaisi oppilaisiin elämänikäisen raittiusvakaumuksen. Tuskin vaan. Raittiusopin opettaminen on asia, joka vaatii ennenkaikkea opettajalta syvää raittiusvakaumusta ja myös perinpohjaisia ja ajankohtaisia tietoja asiasta. Uskallan väittää, että raittiustilanne nuorisomme kohdalla ei olisi niin surullinen kuin se tosiaan on, jos koulujemme raittiusopetus olisi riittävän tehokasta. Näinollen jää nuorisomme raittiusvakaumuksen muodostuminen sattumanvaraiseksi.

Me tiedämme, että *koko julkinen elämä* kulkee suurelta osalta ei-raittiissa merkeissä. Otammepa käteemme minkä sanomalehden tahansa, se on taipunut rahan valtaan ja ottanut palstoilleen jonkun alkoholimainoksen pullonkuvineen, ainakin olutmainoksen. Tämä on valitettavaa. Kysytään pääomaa ja voimakasta siveellistä tahtoa saadakseen sanomalehden pysymään vapaana alkoholimainoksista, jotka jatkuvasti silmiin osuvina turmelevat erikoisesti nuorisoa, johon huomiotaherättävät ilmoitukset hyvin tehoavat. Samoin on kolpakkokahviloitten, asemaravintoloitten jne. laita, joista saa olutta. Ne ovat tuhoavia nuorisollemme. Niissä joutuvat tuhannet ja taas tuhannet kouluikäiset ja muutkin nuoret päivittäin vetelehtimään ja tottumaan kolpakon näkemiseen ja käyttöönkin. Soisi sydämestään, etteivät ainakaan lottakahvilat ja -kioskit, joita runsaasti syntyy kaikkialle, tarjoilisi olutta. Ei se niiden asiakkaita vähennä, se tiedetään, mutta ne tekisivät ehdottomuudellaan arvaamattoman palveluksen nuorisomme ja sitä tietä kansan raitistamiselle.

Kaduilla, maanteillä, junissa jne. toikkaroivia, päättömiä loruilevia humalaisia, joitten ei katsota aiheuttavan häiriötä, nauretaan ja suvaitaan vanhemman väen taholta, ja niin saa nuori ihminenkin sen käsityksen, että tuo olisi kivaa, pääsisipä koettamaan. Kun pitäisi herätä sen mielikuvan, että tuollainen on ihmisarvoa alentavaa, säälittävää ja inhoittavaakin, käykin päinvastoin. Niin on *yleinen väärä suhtautuminen asiaan* vienyt nuorenkin käsitykset vinoon. Paljon tarkistamisen varaa olisi tässäkin kansalaisilla.

Repiviä voimia on nuorisomme tiellä kuinka

Ansioituneita naisia:

Emäntä EVELIINA ALA-KULJU

Vain harvat ihmiset ovat omistaneet aikansa, voipa sanoa elämänsä, siinä määrin kodin, kansan ja isänmaan rakentamiseen kuin emäntä *Eveliina Ala-Kulju*. Hän on liikkunut isoisten juhlasaleissa ja köyhien matalissa majoissa tekemässä tunnetuksi asiaansa, yhteiskunnan perusteita lujittavia aatteitaan. Tuhansissa tilaisuuksissa, kymmenille tuhansille kuulijoille hän on puhunut kotien onnen edellytyksestä, ehdottoman raittiuden noudattamisen tarpeellisuudesta ja välttämättömyydestä. Hän on aina lähestynyt sydämen lämmöllä kuulijoitaan. Moni alkoholikirouksen raskaasti tuntema äiti on hänen sanoistaan saanut lohtua ja uutta elämänuskoa. Hänen rakastavat sanansa ovat herkistäneet juomarinkin paatuneen omantunnon ja miten hän onkaan puhunut itsensä nuorten sydämiin näitä elämään ohjatessaan!

Yli puolen vuosisadan aikana emäntä Ala-Kulju on tehnyt työtä väsymättömään itseopiskeluun ja rikkaaseen kokemukseen perustuvalla viisaudella, uskollisuudella ja rakkaudella. Vielä tänä päivänä hän ensimmäisenä seisoo taistelijajoukossa, joka on omaksunut tunnuksen: Jumala, koti ja isänmaa. Esimerkillisellä tavalla hän yli seitsemästäkymmenestä ikävuodestaan huolimatta yhäkin viittoo lähimmälsilleen tietä eteenpäin ja ylöspäin. Kunnioitamme Eveliina Ala-Kuljua *suurena ihmisenä*.

paljon tahansa. Ei ole syyttä yhtä viikkoa omistettu nuorison asialle. Unkarin kansa on kaksikymmentä vuotta rukoillut oikeutta kohdalleen ja nyt se sitä alkaa saada. Eikö kannattaisi jokaisen raittiin kansalaisen, joka tuntee kansamme nuorison tarvitsevan apua, rukoilla sen ja kansamme tulevaisuuden puolesta, että nuorisomme heräisi havaitsemaan alkoholin vihollisekseen! Isänmaallisen nuorison ennenkaikkea pitäisi ajatella asiaa. Ei isänmaa voi käyttää nuorukaista eikä neitosta, johon ei joka hetki voi täysin luottaa. Mitä se tekee juopottelevalla tai humalaisella sotilaalla, suojeluskuntalaisella tai lotalla? Rukoiltava on Amerikan kadettien keralla: ”Täytä meidät rohkeudella, jota kannattaa uskollisuus kaikkea sitä kohtaan, mikä on jaloa ja arvokasta, joka halveksii sovintoa paheen ja vääryyden kanssa eikä tunne pelkoa, kun totuus ja oikeus on vaaranalainen”.

Mutta on myös *tehtävä* jotain. Nuorisollamme on onneksi paljon hyviä harrastuksia, jotka ovat senlaatuisia, että ne vahvistavat sen siveellistä selkärankaa kestämään alkoholikiusauksiakin. Kristilliset järjestöt, partiojärjestöt, koulujen toverikunnat, opintokerhot, nuorisoseurat, suojeluskunnat, lotat jne. haluavat parhaimmillaan toimiessaan kasvattaa jäsenissään raitista elämäntapaa. Niitten johtoon on vain aina saatava raittiusmielisiä ihmisiä. Urheilutoiminta on saatava ehdottomasti raitistumaan. Sitä vaatii jo kansamme kunnia, kansan, joka vajaan kahden vuoden kuluttua pannaan elämänsä lujimmalle koetukselle. Ulkoilu- ja retkeilytoimintaa on kehitettävä raittiiseen suuntaan. Luonnon pyhättöä ei saa tahrata epäpuhtaalla elämällä. Nuorisomme oleskelupaikat on yleensä vaadittava raittiiksi. Siinä olisi tehtävää lujasti raittiusjärjestöillemme! Kaikkialle ravintoloihin, kahviloihin jne. on saatava tarjoiltavan alkoholin rinnalle esim. omenista tai marjoista puristettua raakamehua. Siitä sanoi eräs arvovaltainen maatalousmiesten kokous juhlapäivällisillään, ettei sen veroista viiniä ole. Kunpa se pääsisi koteihinkin pöytä- ja juhlajuomaksi! Se ansaitsee sen ei vain verrattoman makunsa vuoksi, vaan siksikin, että se voisi syrjäyttää juovuttavat juomat.

Paljon on tehtävää ja paljon on rukoiltavaa. Alkoholissa on *kansallinen vaara* ja siksi olisi jokaisen isänmaallisen kansalaisen ratkaistava suhteensa siihen isänmaan kasvojen edessä. Ennenkaikkea olisi nuorisoamme varjeltava alkoholin tielle joutumasta. Sen hyväksi olisi tehtävä kaikki mahdollinen, sillä raitiustyössä olemme tulevaisuuden työssä. Minkälaisena ryhdiltään me saatamme nuorisomme tulevaisuuteen, sellaisena toimii Suomen kansa kerran.

Viola Kuistio:

LANGINKOSKEN aurinkoisia päiviä

Keisarillinen kalastusmaja.

Eräänä loppukesän aurinkoisena päivänä jouduimme sattumalta kulkemaan autolla Kotkaan. Tällöin johtui mieleemme sivuuttaessamme Langinkosken tiehaaran poiketa sinne nyttemmin museoksi muutettuun entiseen keisarin kalastustupaan.

Tätä poikkeamista ei tarvinnutkaan katua, sillä käynti luonnonihanalla Langinkoskella, romanttisessa kalastusmajassa on todellinen elämys. Jo sisäänkäynti varsinaiselle museoalueelle koristeellisen portin alitse, pitkin pientä puusiltaa, mitä kerran keisarilliset vieraatkin ovat astelleet, on nykyajan ihmiselle, jolle koko keisarillinen loisto on jo kuin kaukaista satua, aivankuin siirtymistä lumottuun maailmaan. Tätä vaikutusta on omiansa lisäämään aivan vierellä virtaavaan mahtavan Langinkosken tenhoisa kohina.

Käymme sisälle majaan, jota vahtimestari alkaa meille auliisti esitellä. Tänä kesänä on täsmälleen 50 vuotta kulunut siitä, kun Suomen valtio keisari Aleksanteri III:n toivomuksesta alkoi rakennuttaa tätä huvilaa hänen yksityiskäyttöään varten. Seuraavana vuonna vietettiin kalastusmajan juhlalliset vihkiäiset koko keisarillisen perheen läsnäollessa. Lähetystöjä oli saapunut aina Helsinkiä ja Viipuria myöten. Paikkakunnan asukkaat esiintyivät kukkais- ja laulutervehdyksin. Keisarin saapuessa kajahti 30 tykinlaukausta, samoin hänen poistuessaan illalla. Lukemattomat kokkotulet valaisivat rantoja ja laivastosta ammutut eriväriset raketit halkoivat heinäkuun kuulasta yötaivasta.

Monia muitakin loistavia juhlia järjestettiin tässä kalastusmajassa viime vuosisadan lopulla. Siihen olikin rakennettu isokokoinen sali tai oleskeluhuone, minkä lukuisat pöydät ja istuimet olivat valmiit ottamaan vastaan koska tahansa suuremmankin vierasjoukon. Keskellä permantoa upeilee valtaisa ruokapöytä, minkä päällä nähdään lasikupoolin alla suuri hopeinen tarjotin täynnä ihastuttavia kristallilaseja, yksi kustakin 60 kpl. sisältäneestä sarjasta, useimpien koristeena Suomen vaakuna. Saliin on sijoitettu myöskin liinavaatekaappi, mistä lasioven läpi näemme ihanaa pellavaista pyykkiä, kaikki nimikoituina meidän vaakunallamme. Kerrotaan, että keisarinna Maria Feodorovnan tahto olisi ollut tämä. Mutta voihan olla niinkin, että meidän vallasherramme olivat valtioviisaudessaan panneet oman puumerkkimme kaikkialle muistuttamaan korkeita vieraita siitä, että he oleskellessaan Langinkoskella olivat Suomessa. Kukapa senkään niin tarkoin tietää!

Kummalliselta muuten tuntuu, että sisustuksen sommittelijat eivät ole löytäneet ilmeisestä hyvästä tahdostaan huolimatta mitään meille omaperäistä kauneutta majan sisustukseksi. Maalaamattomasta puusta tehdyt huonekalutkin ovat ilmeisesti arkkitehtien oman mielikuvituksen tuotteita eikä kymiläistä talonpoikaistyyliä, kuten senaikaiset sanomalehdet olivat kirjoitelleet. Useita vuosikymmeniä täytyi vierähtää, ennenkuin silmämme tässäkin suhteessa avautuivat omille kansallisille kauneusarvoillemme.

Mutta jatkakaamme majan tarkastelua. Höylätty maalaamaton lattia hivelee silmiä. Se lienee tosisuomalaista alkuperää. Sensijaan ikkunaverhojen kuviot ovat slaavilaista kansankirjailua. Kullattu teekeitin antaa paikalle omalla tavallaan myös slaavilaista tuntua. Samoin jumalankuvat, kynttiläjalat ja muotokuvat seinillä. Keisarillisen suvun oma lippu on muistuttamassa paikan arvokkuudesta. Mutta kaikki on kuitenkin yksinkertaista, puhdasta ja samalla aistikasta. Ei jälkeäkään ryssäläisestä "prameudesta". Voi todellakin kuvitella, että tämä paikka on ollut

aikoinaan todellinen rauhan maja keisarilliselle perheelle, kaiken pietarilaisen hälinän ja loiston terveellinen vastakohta.

Oleskeluhuoneen vieressä on pieni n.s. keisarinnan huone peilipöytineen. Vielä on tässä kerroksessa eräs huone, halli ja keittiö. Nykyaikaisen perheenemännän silmin katsottuna keittiö on varsin vaatimaton, mutta tällaisenaankin kuninkaallinen. Tämän vaikutelman aikaansaavat kupariastiat, jotka häikäisevän kirkkaina koristavat hyllyjä. Olipa kuparisessa kalakattilassakin kokoa kerrakseen. Se lieneekin vartavasten Langinkosken kuuluisia lohia varten valettu. Niitä varten löytyi siellä myös valtava posliininen kalavati. Kuparisia paistinpannuja oli suurista aina "leikkipannun" kokoisiin saakka. Kuitenkin tämä kaikki on vain pieni osa siitä, mitä siellä aikoinaan on ollut. Vesisaavi, herätyskello j.n.e. ovat omiansa lisäämään keittiön asuttua, kotoista tunnelmaa. Tässä keittiössä on keisarinna itse kertoman mukaan valmistanut perheelleen ruokaa. Olivatpa hänelle kuuluneet valkoiset, prodyyrein koristellut esiliinat nähtävinä liinavaatekaapissa. Keisari oli terveydekseen pilkkonut puita, lapset kannelleet niitä äidille keittiöön. No, tämä voi yhtä hyvin olla taruakin, mutta onhan se omiaan lisäämään perhetunnelmaa paikalla.

Toisessa kerroksessa on useita täysin kalustettuja makuuhuoneita. Erästä niistä nimitetään keisarin makuuhuoneeksi. Kahdet sinikukalliset posliiniset pesuastiat ovat huoneen ainoana ylellisyytenä. Vuoteissa olevat punakeltaiset viltit ovat kuvioidut Suomen vaakunoilla. Pöydällä on venäjänkielinen kreikkalaiskatolinen raamattu.

Lopuksi näytetään meille vieraskirja, josta löytyy muutamia keisarillisten omakätisiä nimikirjoituksia. Viimeinen keisari on tämän kirjan mukaan käynyt täällä perheineen kerran, muistitiedon mukaan kuitenkin pari kertaa. Ehkä hän ei ollut yhtä huvitettu kalastuksesta kuin hänen isänsä aikoinaan. Tai olivatko kenties poliittiset syyt vaikuttamassa siihen,

Maria Feodorovna, keisari Aleksanteri III:n puoliso, suomalaisten suosima "leskikeisarinna".

ettei enään Langinkosken kiehtova luontokaan vetänyt häntä meidän puoleemme!

Keisarillisten kesäiset vierailut aikoinaan olivat omiaan antamaan loistoa ja eloa paikkakunnan elämään. Keisarillisen eskaaderin ankkuroidessa Kotkan n.k. Keisarisatamaan ja sieltä huvilaiva Zarevnan lähtiessä lipumaan kohti Langinkoskea kerääntyi sinne ihmisiä tuhatmäärin. Vastaanotto oli juhlallinen. Liput liehuivat, torvisoittokunnat puhalsivat. Leveä, punainen plyyshimatto levitettiin huvilalta laiturille saakka, noin 400 m matkan. Korkeat vieraat toivat tullessaan hymyä ja päivänpaistetta. Keisarinna Maria Feodorovna oli vielä silloin nuori, täynnä vallattomia päähänpistoja. Olipa kerrankin väkijoukosta siepannut jonkun isäntämiehen tanssittajakseen ja pyörähtänyt jonkun tahdin valssia sillalla. Tästä oli miehelle koko elämäkseen riittänyt muistelemista.

Nämä ajat ovat olleet ja menneet. Emme tunne ikävää emmekä kaipausta näihin aikoihin. Tuskin lienee Suomen kansa omakseen tuntenut edes Aleksantereita, Nikolai-nimisistä puhumattakaan. Sillä nimellä on synkkä kaiku Suomen historiassa. Muutamat aurinkoiset päivät Langinkoskella ja korkeiden vieraiden aiheuttama juhlatunnelma eivät kyenneet lähentämään Suomen kansaa ja Venäjän hallitsijahuonetta toisiinsa. Venäjän keisari oli ja pysyi loppuun saakka vihollisena, valloittajana. Mutta oma viehätyksensä on joka tapauksessa näidenkin historiallisten aikojen mieleenpalauttamisessa, varsinkin kun sen voi tehdä niin lumoavan kauniissa ympäristössä kuin — Langinkoskella.

Keittiön hyllyjä kirkkaine kupariastioineen.

"Kesällä leikataan leipä, talvella kehrätään särvin"

Pistäydyimme Taidehallissa, joka eli tällä kertaa kotiteollisuuden merkeissä. Suomen Kotiteollisuusliitto r.y. oli sinne järjestänyt erikoisesti kauppa- ja ansiotyötä käsittelevän näyttelyn.

Taidehallin saleissa oli hyvin edustava kokoelma näytteitä kotiteollisuuden eri aloilta, tekstiilejä matoista ja ryijyistä pienimpiin liinoihin saakka sekä puu-, luu- ja tuohiesineitä. Oli siinä uutta, jos oli vanhaakin. Liiton puheenjohtaja, rouva *Alma Koskinen,* sanoikin hänellä olevan "kärpäsenä" kaiken vanhan kotiteollisuuden hakeminen esiin syrjäisemmistä maankolkista. Niinpä oli näyttelyssä hänen löytöjensä tuloksina m.m. siteitä (kengänpauloja) Seiskarista, nyytinkejä (pitsejä) Tytärsaaresta, jo v. 1915 Kyminlaaksosta löydetyn mallin mukaan kirjailtu käsinepari ja Seurasaaren Kursin talon sängynpeitemallin mukaan sommiteltuja kudonnaisia "Kuortaneen kukkien" nimisinä, talon väki nimittäin oli ollut Kuortaneelta kotoisin.

Museoissa oli paljon käyty löytöretkillä. Niinpä *Neovius* oli näyttelyyn valmistanut Turun linnassa olevan originaalin mukaan Alastaron ryijyn v:lta 1824. Ettei ryijyissä suuri työ menisi hukkaan, voidaan langat tehdä koinkestäviksi, ja meille näytettiin vähän vaakaa muistuttava laite, jolla lankojen kestävyyttä voidaan kokeilla. Riihimäkeläisen *Sukkula OY:n* osastossa kiinnittää huomiota Tuukkalan hautalöytöjen mukaan tehty kansallispuku taidokkaine koruineen. *Kotikutomo Vuorelman* uutuus taas oli Pohjois-Karjalan kansallispuku, Vartiolammilta, Sortavalan läheltä, kotoisin olevan museomallin mukaan valmistettu.

Kudonnaisten kauneudessa kilpailivat paitsi jo mainittuja *Oy. Tellervo* ja *Taidekudontatoimisto,* Viipurin *Pirkko, Kauhavan Kotiteollisuusliike* ja Lappeenrannan *Oy. Orkamo* y.m. Pitsejä edustivat Orimattilan nyplätyt pitsit ja verkkopitsiliinat, raanuista jäivät erikoisesti mieleen Luumäen ja Säkkijärven puna-musta-vihreät sommitelmat.

Rovaniemen *Johannes Lauri* piirteli asiakkaitten nimikirjaimia ostettuihin poronluuesineihin ja kertoi edustavansa "maailman ainoaa poronluutehdasta". Hän väitti tämän kotiteollisuusmuodon olevan täysin suomalaisen ja sanoi saavansa m.m. Ruotsista lukuisasti tilauksia. Itse hän oli saanut "aatteen" Muoniosta maanvilj. *Anttilalta.* Artikkeleita oli n. 60 lajia, yksin puukkoja jo 18 lajia, uutuutena mahdollisimman alkuperäinen, jossa oli poron suoninuoralla ommeltu koristelematon tuppi ja maalaissepän tekemä puukonterä.

Olimme pitäneet nahkaplastiikkaa eestiläisenä erikoislajina, jossa suomalaiset eivät pystyisi kilpailemaan, kunnes *Korunahka Oy:n* kauniita vieraskirjojen ja muistilehtiöiden kansia ihaillessamme käsityksemme muuttui. Vasta 3½ vuotta on tämä liike toiminut, mutta jo ulkomaille asti toimittaa se tuotteitaan. Ei ole syytä enää mennä merta edemmä kalaan halutessamme näitä aistikkaita lahjaesineitä.

Johtaja Koskinen sanoi liikemäisen kotiteollisuuden kenties tärkeimmän tehtävän olevan *opetustyössä,* mitä se joutuu tekemään kansan syvien rivien keskuudessa. Useimmat liiton jäsenliikkeistä ovat työnantajina tuhansille maaseudun pienissä oloissa eläville naisille, jotka näin koettavat ansaita sivutuloja. Voidaanhan sanoa: "Kesällä leikataan leipä, talvella kehrätään särvin". Suurin osa työntekijöistä on aivan koulunkäymätöntä köyhää väestöä. Vanha peritty taito yhtyy tällöin työnantajan opetukseen, useimmat liikkeenjohtajathan ovat kokeneita käsityönopettajia aina Orkamon harmaantunutta johtajaa myöten. Pula-aikana etenkin naiset olivat itkusilmin kiittäneet saadessaan täten työansioita miehensä työttömyyden aiheuttamassa kurjuudessa.

Suomen kotiteollisuutta vastaan on äskettäin esitetty raskaita syytöksiä vanhojen kauneusarvojen hylkäämisestä. Mutta menköön suuri yleisö itseensä ennen kaikkea, sillä mitä kysytään, sitä valmistetaan. Hidas- ja vaikeatöistä ja siis vähän kalliimpaa ei juuri koskaan osteta, keinosilkin kiiltoa ja lakkapuleerausta suositaan. Ehkäpä kotiteollisuusliikkeet ovat hyvinkin valmiit "muuttamaan muotia", kun yleisö sen ensin tekee taloudellisesti mahdolliseksi.

Toivomme lähitulevaisuudessa voivamme vielä lähemmin palata kiintoisiin kotiteollisuuskysymyksiin.

Kirje Messuilta

Rakas Katri!

Lupasin kirjoittaa Sinulle niistä suurista ruokamessuista, mutta melkeinpä kaduttaa lupaukseni, sillä siellä oli niin paljon nähtävää, etten ikinä luullut. Mutta kun muistan, miten pahoillasi Sinä olit, kun et päässyt tänne itse niitä näkemään, koetan parhaani.

Menin sinne suoraan päivällispöydästä, sillä ajattelin, ettei nälkäisenä kärsi katsella kaikkea sitä herkun paljoutta. Taisi tulla sittenkin erehdys, sillä siellä sai niin paljon suuhunsa kaikkea hyvää, että toivoi vain, ettei olisi ollut juuri syönyt. M.m. annettiin minulle messukakkua, joka ainakin näin suoraan uunista tulleena oli kovin hyvää.

Lapsillekin siellä olisi ollut paljon hauskaa. M.m. *Ipnos* oli järjestänyt sinne karamellimyllyn, jossa Pulukaramelleja paperoitiin, muistathan niitä pikkusia, joita menee niin paljon kiloon.

Mutta iloitse sinä sillin ystävä, joka aina surit sitä, ettet saa lapsiasi syömään silliä. Tee näin: sotke sokerisuolatut ja hyvin liotetut sillit sokeroituun puolukkahilloon ja kermavaahtoon. Siitä tulee niin hyvä seos, ettet usko. Minä maistelin sitä niin paljon kun suinkin kehtasin. *Varmasti* lapsetkin sitä syövät. Silliruokareseptejä sain paljon mukaani, ja meidän perheessä on nyt vallalla silli-innostus. Silakoiden halpuudesta ja terveellisyydestähän on ennenkin puhuttu, mutta yhden uutuuden ainakin opin: jos syöt silakat selkäruotoineen, tulet huumorintajuiseksi.

Mutta oletkos koskaan syönyt yli puoli vuotta vanhaa ”tuoretta” kalaa. Minä olen. *Kontio & Kontio* nimittäin esitteli kalajäädyttämöä, jossa kalat säilyvät jäässä tuoreina vaikka kuinka kauan. Minä sain kotiin yhden kalan maistiaisiksi, pariloimme sen — ja hyvää oli. Nyt minulle on muuten selvinnyt, miksi meiltä tulevat kaikki miss Euroopat. Luin nimittäin messuhallin seinältä, että ”Kala kansan kaunistaa”. Ja meillähän tuhansien järvien maassa saadaan paljon kalaa.

Tietysti siellä lihaakin suositeltiin. *Karjakeskuskunta* oli laittanut herkullisia ja kauniita kylmiä ruokia. Makkaroita oli jos mitä lajia. Niistä tehtiin m.m. ruokia havaintotunneilla, mutten päässyt maistamaan, kun yleisö aivan tappeli annoksista. Hauska keksintö oli n.s. makkarakupit. Kun paistaa makkarat kuorineen, nousevat reunat hauskasti ylös ja täten syntyneeseen kuppiin rikotaan muna.

Talousastia-uutuuksista tahtoisin suositella Sinulle ainakin *Värtsilä-yhtymän* tasapohjaisia kattiloita. Meillähän on käytetty ulkomaisia tähän asti, joten on syytä muistaa kotimaiset uutuudet. *Kupittaan Savi OY:n* tulenkestäviä vuokia oli hieno kokoelma, mutta minä viivyin siinä osastossa kauan taiteellisten keramiikkatöiden vuoksi. Oikein sopivia lahjatavaroita, tutustuppas niihin näin joulun alla. *Arabialta* oli taas uusia kauniita serviisejä, niin että ihan harmittaa kun ei ole toivoa niitä saada.

Vaatepuolta edusti siellä *Turun Vanu*, joka esitteli erilaisia työtakkeja, yms. Olen pitänyt koko Vanua vain peite- ja patjaliikkeenä, joten minulle oli uutta, että sieltä saa kotiapulaisenkin pukuja.

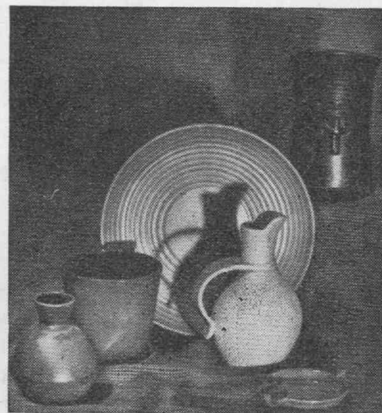
Mutta olin vähällä unohtaa kuuluisat tuoremehut! Se teidän kansanopistonne agronoomi on kirjoittanut Uudessa Huomenessa, että nyt on olemassa alkoholittomia viinejä. Uteliaana tiedustelin asiaa *Haapaveden kotimarjalan* johtajalta talousneuvos *Ruusu Merikalliolta* ja hän antoi minun maistaa juhlajuomaa. Se näytti viiniltä ja minun mielestäni myös maistui viiniltä. Aion puijata ystäviäni tarjoamalla heille tätä viiniä ensi kutsuissani. On hauskaa nähdä heidän hämmästystään, sillä he tietävät minun olevan raittiusihmisen. Maistoimme myös suomuurainjuomaa, joka on ihanaa. Rouva johtaja kertoikin vuosikausia kokeilleensa ja tehneensä monta sataa koetta saadakseen mahdollisimman hyvän ”viinin” aikaan. Oli ollut jo itsekin toivoton, mutta nyt sanoi alkavansa olla tyytyväinen aikaansaannoksiinsa.

Sama kunniamaininta on annettava *Tampereen Marjamehutehdas Oy:lle,* jonka viimeinen uutuus on raikasmakuinen omenatuoremehu, myöskin viinin vastikkeeksi tarkoitettu. Hyvin kuuluu mehunkauppa käyvän, kertoi johtaja, neiti *Oksanen,* viime vuoden varastokin oli myyty loppuun.

Erikoisesti ihastuin pullon sulkemisuutuuteen, *Nokian* valmistamaan kumituppiloon, jonka pitäisi vastata korkkia ja olla sitä paremman. Väittivät sen kestävän 4—5 vuotta ja maksaa semmoinen yksitellen ostettuna markan kappale, mutta 100 kpl 62 mk. Ostetaanpas yhtiössä ensi syksyksi, ei minulle yksin tule sataa pulloa säilykkeitä! Näytettiin siellä tuoremehukoneitakin, mutta liian ovat kalliita, pieninkin toista tuhatta.

Kyllä siellä messuhallissa oli vielä muutakin nähtävää, mutta väkisinkin jää jotakin selostamatta. Elokuviakin siellä näytettiin. Mutta messuhallikin oli käynyt pieneksi, joten sitä Hippodromilla jatkettiin. Siellä näytettiin lehmiä ja sikoja sekä omassa aitauksessaan poroja, joita meidän lapset ovat tuon tuostakin juosseet katselemassa.

Monin terveisin *Maija.*

Kupittaan Savi Oy:n keramiikkaa.

Morsiuskakku, HOK:n leipomon taidonnäytteitä.

KIRJALLISUUTTA

Vakavaa luettavaa.

LAURI POHJANPÄÄ: *Jumalan aseita.* Henkilökuvia. — WSOY. — Hinta 20:—, kangask. 30:—.

Lauri Pohjanpää on vakavamieliselle lukijapiirille tuttu. Hän on kirjoittanut joukon runoja, jotka ovat ilmestyneet monina kokoelmina ja lisäksi useita uskonnollissisältöisiä teoksia. Jumalan aseita on sarja henkilökuvia alkaen Davidista, Juudan sankarikuninkaasta ja päätyen "Suomen herännäisliikkeen hengellisiin äiteihin". Kuvattavissa on yksi piirre yhteinen: kuuliaisuus Jumalan tahdolle. Jumalan kutsu vetää ihmisen, olipa hän millä paikalla tahansa, täyttämään suuren tehtävän, jos ihminen sitä noudattaa. Jumalan tahdolle ehdottomasti kuuliaisena voidaan suorittaa arvokasta työtä kaikilla elämän aloilla, kaikissa elämän suhteissa.

Jumalan aseita on sopiva kirja esim. luettavaksi ääneen kerhoissa, työilloissa, kotona, koulussa, nuorisopiirissä, se on kiintoisa ja hengeltänsä mitä parhain. Osan "Suomen herännäisliikkeen hengellisiä äitejä" soisi lukija olevan laajemman. Nuo merkkihenkilöt kansan naistemme joukossa ovat jääneet liian vähälle muiden henkilökuvien rinnalla. Heidän parissaan olisi mielellänsä viipynyt kauemmin.

H. R.

Kotien kirja.

ELLI SAURIO: Kodin kirja. WSOY. — Hinta 18:—, kangask. 25:—.

Kuten tekijä, Marttaliiton sihteeri maisteri Saurio, alkulauseessa sanoo, on tämän teoksen synnyttänyt tarve saada suomalaista kotia käsittelevä kurssikirja opintokerholaisille. Sellaisena se jo parhaillaan kuluu tuhansien Suomen nuorten käsissä ja kulkeutuu heidän mukanaan koteihin. Mutta me emme saa olla koskaan liian vanhoja oppimaan, ja kuten entisetkin kerhokirjat, niistä Isänmaan kirjan ja Terveyskirjan erikoisesti mainitakseni, ovat olleet erinomaisia yleistietojen kokoelmia kenelle hyvänsä luettavaksi, on Kodin kirja sitä nimenomaan meille naisille.

Tekijä selostaa ensin esi-isiemme kotia, elämää, vanhoja tapoja, vaatetusta ja ravintoa. Tieteelliseen tutkimukseen nojaten on kalevalainen kotikulttuuri esitelty nykyajalle. Mutta yli puolet kirjan 240 sivusta on omistettu nykyiselle suomalaiselle kodille. Me saamme siitä oppia mm. talousarvion laadintaa ja kodin tilinpitoa, terveellisen asunnon ja vaatetuksen ehdot, taloudellisen ruokatalouden alkeet jne.

Mutta "täydellisinkään kotitalous ei vielä luo kotia", sanoo tekijä. Niinpä on kodin sisäinen elämä, sen henki saanut osansa Kodin kirjassa. Perheonnen pääedellytyksiä, lasten kasvatusta ja kotitapoja pohditaan suurten kasvatustieteilijäin ja ajattelijain viisauden pohjalla.

Kaiken kaikkiaan: täytyy ihmetellä, miten paljon sisältöä ja todella opittavaa mahtuu tämän pienen kirjan sivuihin. Sen suppea koko, jota kerhokirjan tehtävä on rajoittanut, mutta käsiteltävän alan laajuus on saanut aikaan vaikutelman, että kirjaan on koetettu mahduttaa kenties liiankin paljon ainesta, asiatietoja ja numeroita. Siksi ei aiheisiin ole voitu yksityiskohtaisemmin syventyä. Kirja on siis tavallaan kokoomateos, eräänlainen yleiskatsaus kaikesta kotitalouden piiriin kuuluvasta. Mutta sellaisenaankin se on omiaan antamaan runsaasti herätteitä ja ajattelemisen aihetta jokaiselle lukijalle. Ja itseopiskelevan nuorison kurssiteoksena, johon todella syvennytään ja jonka oppia koetetaan ottaa varteen, se varmasti vie Suomen koteihin paljon hyviä herätteitä ja on siten osaltaan auttamassa maamme kotien kohottamistyössä. Ja tätenhän se juuri on tarkoituksensa oikein täyttänyt.

Kirjan hinta on siksi halpa, vain 18 mk, että sen voi hankkia jokainen ja se kannattaa lukea jokaisen kotiaan rakastavan naisen.

E. V.

Avioliittoromaani.

MARTTA HAATANEN: Karun miehen rippi. — Gummerus. — Hinta 30:—, sid. 40:—.

Martta Haatasen nimi ei ole suurelle yleisölle vielä tuttu, sillä toistaiseksi hän on esittäytynyt ainoastaan yhden teoksen välityksellä. Samoin kuin romaani "Rautaiset siteet" liikkuu hänen toinen, nyt ilmestynyt romaaninsa rautatierakennusympäristössä, tällä kertaa Kontionmäen—Taivalkosken ratarakennuksella. Sen aihe on paljon kirjallisuudessa käytetty: itseään paljon vanhemman miehen kanssa taloudellisista syistä naimisiin mennyt nuori nainen kärsii avioliittonsa rakkaudettomuudesta ja lapsettomuudesta, kunnes näköpiiriin ilmestyy hänen nuoruudenrakastettunsa ja suhde alkaa uudelleen. Vaimo päättää jättää kotinsa palatakseen kuitenkin takaisin miehensä kuolinvuoteelle. Tätä arkaa aihetta on käsitelty hienolla vaistolla, joka erikoisesti heittää kaikki kirkastavan ymmärtämyksen valokiilan juuri tuon väärinymmärretyn, itseensäsulkeutuneen aviomiehen, "karun miehen" ylle.

Kirjaa lukee mielellään ja se jättää myönteisen vaikutuksen lukijaan. Tosin se ei jo aiheensakaan puolesta kuulu nuorisolle. Martta Haataselle uskaltanee ennustaa tulevaisuutta.

E. V.

NÄYTTÄMÖLTÄ

Uneksijafarao.

Valtarin AKHNATONIIN on monesta syystä mielenkiintoista tutustua. Ensinnäkin se on Kivi-kilpailussa palkittuja näytelmiä, ja on suuri kiusaus verrata sitä ainakin sen kilpailun voittajaan Asariaan. Toiseksi aihepiiri sivuaa läheltä jo ”ohitettua” kautta Valtarin ja hänen ”varhaisnuoruutensa” aikaisten runoilijoiden tuotannossa: siinä on hiven eksoottisuutta, tosin lännempää haettua kuin Džinnistanin prinssin ja ”rarahuitten” aikana. Ja ennen kaikkea herää mieleen kysymys, minkä verran kirjailija on edennyt tuosta nuoruutensa kaudesta, jolloin itä vangitsi hänen kynänsä ensi sijassa pelkkänä ulkonaisena värikylläisenä ja koristeellisena ilmiönä, ja minkä verran Akhnatonin, ”historian ensimmäisen persoonallisuuden”, uneksijakohtalon tulkinta merkitsee Valtarin tuotannossa syventymistä ja kurkoittumista, idän ulkonaisesta maalauksellisuudesta, ikuisen totuuden lähteille ja Akhnatonin kipeästi tavoittelemia kuolemattomia elämänarvoja kohti.

Valtarin hahmoittelema Akhnaton piirtyy lähelle historian, El Amarnan ”kirjeitten”, löytöjen ja monien kuvien ja faraon onnellista perhettä kuvaavien piirrosten välittämää Akhnatonia, sikäli kuin meidän aikamme voi nähdä lähes neljän vuosituhannen etäisyyteen edes inhimillisintä. Akhnaton tahtoi keskellä aikakautta, jolloin väkivalta oli ainoa voiman ilmenemismuoto, kesyttää sotavaunujen villin kulun, hän tahtoi rakentaa rauhaa, suoda oikeutta kaikille, hän kohotti halpasäätyisen rinnalleen, koska hänelle merkitsi arvoa vain inhimillinen, (ja se Egyptissä, jossa faraon nähnyt halpasäätyinen sai maksaa sen hengellään!), hän tahtoi palveltavaksi vain yhtä jumalaa Egyptin jumalien kaaoksessa, mutta: sotavaunut ajoivat hänen ylitsensä, hänen ”taivaanrannan kaupunkinsa” raunioitui, ja hän sai todeta tähän tapaan: ”Ikuinen valtakunta ei ole koskaan mahtuva maallisiin puitteisiin.” Valtari kyllä elää ”uneksijafaraonsa” lähellä tässä näytelmässä, mutta sittenkin jää se vaikutelma, että hän tässä katselee ikuisesti inhimillisen ongelmaa enemmän ulkonaisena kuin sisäisenä kipeästi omakohtaisena ilmiönä, niinkuin häntä kerran veti puoleensa kaukaisten maitten värikäs hyörinä. On, ikäänkuin häntä viehättäisi Akhnaton enemmän valmiina hahmona kuin taistelevan runoilijaminän tulkkina, jonka osana on välittää kuulijalle ja lukijalle runoilijan totuuden etsintää ja tässä vuosituhantista ihmiskunnan murhenäytelmää: alakuloisuutta sen vuoksi, että hengen arvot uudestaan ja uudestaan murskataan väkivallan sotavaunujen rattaisiin.

Toisaalta kirjailija näytelmän sommittelussa on pelkistänyt lähes kaikki ulkonaiset tekijät, tapaukset, pois, ja jättänyt keskeiseksi runsaasti keskustelua, jonka kieliasu tosin on notkeaa ja kaunista suomenkieltä, mutta siten puhdas näytelmällisyys on kärsinyt. Akhnatonin elämänkatsomus on alusta alkaen ikäänkuin liian valmis, ei ole sisäisen taistelun ja kasvun draamallista aallokkoa, joka tekee *katseltavasta* näytelmästä täysin nautittavan. Eri asia on *luku*näytelmä. Prologi tosin lupaa eräitä draaman rakenteeksi kelpaavia motiiveja: vastakohdan aineelliseen keskinkertaisuuteen tyytyvän mielen (”on kylliksi, että virrassa riittää vettä kastelemaan pellot”) ja totuudenetsijän, samoin ”haukanpojan”, myöhemmin faraon sotajoukkojen päämiehen, vallantahdon ja uneksijafaraon välillä, mutta myöhemmät näytökset eivät käytä hyväkseen näitä vastakohtia nousun aikaansaamiseen. Ei ole liioin käytetty Akhnatonin ja koko hänen aikakautensa suuria draamallisia linjoja, vastakohtaa monien jumalien papiston ja yksijumaluuteen pyrkivän faraon tai kaavoihin kangistuneen egyptiläisen elämänkatsomuksen ja taiteen sekä Akhnatonin renesanssimaisten vapautumispyrkimysten välillä, muuta kuin korkeintaan keskusteluissa. Lieneekö Valtari toistaiseksi huvinäytelmän taitajana etevämpi kuin suuren draaman?

Kaikesta huolimatta Akhnatonin ensi-illasta muodostui tapaus syksyn ensi-iltojen joukossa. Näytelmän kokonaisvaikutus kuuluu *ylevän* piiriin, siinä on siksi runsaasti hiljaista kauneutta. Tätä vaikutusta tehostaa Sulho Rannan musiikki ja aitoon egyptiläiseen tyyliin soinnutettu yleisliikehtiminen näyttämöllä, ohjaajan Vilho Ilmarin ja näyttelijöiden sekä mainion lavastuksen ansiosta. Joel Rinteen Akhnaton ja Kaisu Leppäsen Nefrititi olivat joinakin hetkinä kuin Berlinin museosta ”kansallisen” lavalle siirtyneet hauraankauniit veistokset. Rinteen suoritus, jättiläistyö muuten, jää mieleen vakavana ja herkästi hahmoiteltuna vuosituhansien takaisen uneksija- ja etsijähahmon toisintona. Muista esittäjistä tekee mieli mainita Akhnatonin vastahahmo, Nefrititin isä Teuvo Puron Eje, täysi aikansa edustaja, eikä yleisinhimillisen kuten Akhnaton. Puron taide on tällä kerralla hillitympää kuin usein ja siksi vaikuttavampaa. Nefritin osa ei suo esittäjälleen juuri muita mahdollisuuksia kuin hyvänä ja kauniina olemisen, ja sen Kaisu Leppänen toteuttaa. Sitä syventymistä ja voimaa, joka viime aikoina on ollut hänen yhä suurempaan kypsyyteen kehittyvän taiteilijaminänsä tunnusmerkkinä, hän ei tässä joutunut esittämään.

Sitten Asaria ja Akhnaton? Kai joku olisi jakanut ne palkintosijat toisinkin — kaikesta huolimatta!

Meille Akhnaton on läheinen, sillä ne elämänarvot, joita historian ja Valtarinkin Akhnaton tavoittelee, eivät vieläkään, huolimatta siitä, että niiden vuoksi on kuoltu ristinkuolemakin, ole lähes neljän vuosituhannen jälkeen saavuttaneet kiistatonta pätevyyttä maailmassamme. Senhän viimeiset tapaukset ovat selvästi osoittaneet.

Värikäs huvinäytelmä.

Edellisen täysi vastakohta on aikaisemmin parrasvalon joutunut

Ketjuvillitystä...

— Päivää Elli, minne matka?

— Kas sinä, Liisa! Menen seurusteluveroa suorittamaan, — nimipäiväkukkia näet.

— Veroapa kylläkin, mutta eikö aivan säälitä panna kymmeniä markkoja sellaiseen, joka ei usein ole kuin sen ainoan illan ilo. Pitäisi mieluummin lähettää jotain pysyvämpää.

— Mutta ei ole helppoa keksiä lahjaakaan. Edessä on aina kysymys, onko asianomaisella kenties jo se esine ja onko se edes mieleen, ja aina joutuu panemaan aika ison rahan, ennenkuin mielestään saa tarpeeksi näyttävää. Niinpä olen sittenkin aina lopuksi päätynyt kukkiin. Niistä ainakin kaikki pitävät. — Mutta mihin sinä olet menossa?

— Käyn ostamassa omenia. Innostuttiin näet kokeilemaan Uuden Huomenen omenaruokia.

— Se Uusi Huomen on hyvä lehti. Tahtoisin kaikin mokomin kannattaa sitä, että se vain jaksaisi voittaa alkuvaikeudet ja läpäistä monien lehtien kilpailussa, mutten ole keksinyt, mitä voisin tehdä muuta kuin tilata sitä itse. Anna Ollikainen on jo asiamies ja olisi epälojaalia ruveta keräämään tilauksia hänen nenänsä edestä.

— Eihän se toki olisi epälojaalia. Anna tekee sen rakkaudesta lehteen ja hän olisi vain iloinen saadessaan apulaisen. Sinä voisit saada sellaisia nimiä, joita hän kenties ei saa.

— Mutta minä olen kamalan huono keräyshommissa. Enhän tahdo saada edes lotta-arpoja tai merkkejä myydyksi. Ei minusta ole kauppiaaksi, mieluummin teen mitä vain muuta.

— Semmoiseenkin tottuu, kun vain karaisee luontonsa. Mutta mietitään nyt sitten sitä muuta keinoa, millä lehteä auttaisit. — Kuule, mikset esim. antaisi Uuden Huomenen vuosikertaa lahjaksi kukkien asemasta nimipäivinä.

— Tosiaankin. Tilaushintahan on vain 40 markkaa, ja usein hassaan sen summan kukkasiin. Ajattele, miten pitkäaikainen ilo siitä saajalle tulisi. Mutta eihän kaikille voi sitä antaa. Monethan eivät hyväksy koko lehteä ja pitävät meitä aivan fascisteina, kun sitä tilaamme.

— Minä tilasin tänä vuonna eräälle rouvalle, joka aluksi oli hyvin kiukkuinen tästä lahjasta sen poliittisen kannan vuoksi, mutta nyt loppuvuonna myöntää jo, että lehti on hyvä, ja uskotkos — hän aikoo tilata sen itse ensi vuodeksi. Tämä on siis mitä parhainta käännytystyötä. Ja kuule, jos hinta tuntuu liian suurelta "kukkina" lähetettäväksi, niin annetaan yhteisesti, niin pääsemme parilla kympillä kumpikin.

—Hyvä, Liisa. Pannaankin päätös heti täytäntöön. Lähetämme Hilmalle huomenna lahjakortin, jossa lupaamme Uuden Huomenen vuosikerran. Hilmalle se tuleekin olemaan suuri ilo. Hän kun sanoi, ettei hänellä ole varaa itse sitä tilata. Pian tulevat myös Katrin ja Annan päivät... Ja joululahjaksihan voimme antaa monelle. Mitäs jos minä tilaisin sen pyykkärillenikin?

— Tilaa toki. Tämä ei ole niin hieno lehti, ettei sitä voisi lukea tavallinen kansannainenkin. Siinä on muutakin kuin muotia ja rakkausprobleemoja.

— Ja sitten minulla on hieno idea, miten saamme oikein paljon tilaajia. Panemme alkuun ketjuvillityksen...

— Elä nyt sentään. Ketjukirjeillä on kovin huono maine.

— En minä aiokaan keinotella ihmisiltä rahaa omaan pussiini, vaan tilauksia lehdelle. Tarkoitan vain yksinkertaisesti sitä, että esim. minä hankin kaksi tilaajaa, he vuorostaan sitoutuvat hankkimaan kaksi jne., ja jokaisen kunnia-asia on, ettei ketju saa katketa. Ajatteles, miten pian näin joukkoa karttuu.

— Aloita sitten vaikka minusta, lupaan kyllä aina kaksi hankkia. On eri jännittävää nähdä, miten pitkä ketju saadaan. Varmasti kaikki tähän innostuvat.

— Niin minäkin luulen. Ketjuajatuksessa on aina jotain mukaansatempaavaa, villitsevää. — — —

— Ainakin se minut sai heti villityksi. Ja varmasti päätän, että tilaan lehteä niin monta vuosikertaa lahjaksi kuin suinkin ja tilautan muillakin. Sillä Uusi Huomen t ä y t y y saada hyvin kannattamaan...

Tähän yhtyy myös

Manta.

---

ranskalainen huvinäytelmä, *Berrin* ja *Verneulin* mainion älyllisesti räiskyvä "VÄRIT VAIHTUVAT". Gallialaisten taito sulavasti ja samalla nerokkaan riemullisesti hoitaa keskustelua on kiistaton. Näytelmän rakenne on myös tiivis ja matemaattisen kiinteä. Ensimmäinen näytös antaa perusaiheet, jotka kuin šakkipelissä huipistuvat yllättävään viimeiseen näytökseen, rva Dujarrien kolmen vävynsä, lempivävynsä, nykyisen ja tulevan vävynsä, keskellä huudahtamassa: "Rakkaat vävypoikani, koettakaa nyt päästä sovintoon." Joutuu vapautuneesti toteamaan, kuinka paljon naurettavaa ihmisissä on, kun piirteitä vähän vahvistetaan, olkoonkin, että ihmisen peruskuviona tässä on meille kenties vieraalta tuntuva ranskalainen ihminen: ahne ja laskeva tai miehisen valonheittäjän värien mukaan värejä vaihtava suihkukaivomainen, epäitsenäinen nainen tai hevoshullu parooni tai köyhä runoilija, joka muotikirjailijana vasta saavuttaa mainetta tai ylen kevytmielinen ylellisyyden kukkanen.

Tulkinta on kokonaan mestarillinen, ajateltakoon vain hienoa Ruth Snellmania, miellyttävää lääkäriä Yrjö Tuomista ja ennen kaikkia muita erinomaisen ranskalaista anoppia, laskevaa ja häikäilemätöntä, mutta niin viehättävästi livertävää Helmi Lindelöfiä. On suuri onni, että päänäyttämöllämme on käytettävissä niin hienostunut ja samalla eurooppalainen keskustelija kuin hän. Hänen äänensäkin, huolimatta ranskalaisen korkeasta virityksestä, soi viehättävän täyteläisenä. Ja Aku Korhosen Pénerol kosimassa tätä anoppia! Jo sitä kannattaa katsoa! — Harva teatteri-ilta kuluu niin nopeasti kuin "Värit vaihtuvat"!

A. I—i.

Johtajan tytär

Kirj. Auni Nuolivaara

(Jatkoa)

Yksi ainoa ajatus jäyti nyt asessorinrouvan aivoja: Kuinka päästä pois vankeudesta! Hopeakattilan muistaminen aivan raivostutti. Teki mieli hyökätä ovesta noiden raakalaisten keskeen ja samaa tietä ulos. Melkein yhdessä silmänräpäyksessä se olisi tehty. Mutta mitä ajattelisi hieno luutnantti Klingert hänestä? Ei — ei hän voinut hyökätä. Siitähän tulisi skandaali! Asessorinrouva siis istui yhä ja itki paikoillaan. Mutta hän kuuli kuuntelemattakin, tahtomattakin, mitä alhaalla huvihuoneessa puhuttiin.

"Minkälaisessa yksityisasiassa?" kuului johtajan ääni.

"Niin tulin tosiaankin erään arkaluontoisen asian vuoksi —" alkoi luutnantti, mutta johtajanrouva keskeytti:

"Älä sinä, pappa, nyt niin utele, herra luutnantti aivan generautuu."

"Kuinka hyvä rouva?"

"Kyllä me naiset aina arvaamme sellaiset asiat, joilla nuoret hienot miehet, kuten luutnanttikin —"

"Mitä? Oletteko ehkä kuullut minusta jotakin?"

"Vaikkapa en olisi kuullutkaan, ymmärrän että etsitte ... Ja hänen tulee olla rikaskin, eikö niin?" Johtajanrouva nauraa kukersi.

"No niin kai sitten." Luutnanttikin nauroi, vaikka hämillään.

"On niitä menoja aina — hevosia, juhlia, esiintymisiä!" lisäsi rouva.

"Olette kovin selvänäköinen!"

"Meilläkin on hevosia — ja tietenkin myös auto. Pidämme paljon automatkoista. Kenties haluaisitte tulla kanssamme Petsamoon?"

"Vakanssini estää valitettavasti sen huvin."

"Tyttäreni pitää kovin paljon ratsastamisesta sekä niistä, jotka ratsastavat. Kuulutteko ehkä ratsuväkeen?"

"Valitettavasti en."

"Mutta ratsastatte sentään?"

"Noo — aina vähin."

Tässä onneton kattila jälleen jysähti onnettoman asessorinrouvan mieleen niin ankarasti, että seuraava keskustelun osa meni häneltä hukkaan. Mutta kun hän jälleen kuuli jotain, puhuttiin tanssiaisista. Ja sitten jo onneksi lausuttiin jäähyväisiä.

"Hyvästi, rakas rouva! Tuhannet kiitokset!"

"Siis kahden viikon kuluttua tulette — hyvästi, hyvästi! Tervetuloa tanssiaisiin!"

"Kiitoksia, paljon kiitoksia. Ja rouvako silloin varmasti pitää minun puoliani?"

"Luottakaa siihen, se on selvä — luulen kaiken onnistuvan hyvin."

Kaikki kolme poistuivat huvihuoneesta.

Asessorinrouvan hetki oli tullut. Huokaisten hän astui nuo muutamat askelmat, jotka eroittivat vapaudesta ja tiestä kalliin kattilan luo.

— Nyt! Oi kallis hopeakatt... Mitä tämä on? Lukossa! Voi sitä hullua, mieletöntä Viiviä! — Asessorinrouva raivosi, hän paukutti ovea, hän kiipesi takaisin ikkunalle, huusi, rämisytti ruutua, heilutti uudinta, hän oli menettää järkensä. Hänen sielunsa oli murtua, mutta ruumiinvoimat tuntuivat vain kasvavan:

— Minä murran lukon — minä lyön lapiolla — minä työnnän, näytän noille viheliäisille raukoille!

Lapio heilahtikin vihan vimmalla Signe Bomeliuksen kädessä.

Räiskis! Lavanlasit hänen takanaan ja yläpuolellaan portaitten yläpäässä räsähtivät tuhansiksi siruiksi ja kirposivat kilisten ja helisten hänen päälleen, portaita alas ja ympäri konttoria katosta lattiaan. Tämä tapaturma vaimensi asessorinrouvan ruumiinvoimat. Nyt hän tunsi olevansa onneton, hyljätty vanki raukka, yksinäinen, koko maailman unhoittama. Toivotonna hän istui ylimmällä portaalla kädet ristissä helmassa. Ja siinä hän päättikin istua ääneti, kohtaloonsa alistuen ja kärsien — vaikka tuomiopäivään saakka. Tämä rangaistusaika lyheni sentään melkoisesti, sillä — kuului askeleita huvihuoneesta, kahvikuppien kilinääkin. Siellä oli ehkä odotettavissa pelastus! Sirkka oli varmaankin tullut tarjousten jätteitä hakemaan!

Toivorikkaana asessorinrouva kohottautui ikkunaansa, hän avasi jo suunsa avunpyyntöön, mutta — sulki sen jälleen, sillä mitä hän näki? Hillan ahmimassa mesimarjahilloa. Mikä kohtalon iva! Pyytää nyt apua tuolta indiaanilta, tuolta tarhapöllöltä! Sillä olihan selvää, että tyttö oli vielä villi-ihminen kaikkia muita kohtaan, joskaan ei ehkä enää tuota käärmeenlumoojaa, tuota neiti Tyhjänpäiväisyyttä kohtaan. Kiusanpaikka!

Rouva Bomeliuksen ylpeys ja hänen hopeakattilansa kävivät ankaraa taistelua omistajansa rinnassa. Lopuksi kattila voitti.

"Hilla, Hilla kulta!" lausui rouva puoliääneen. Hilla ällistyi. Lusikka seisahtui hänen kädessään.

"Minä se olen, Signe täti." Hilla hörösteli korviaan vastaamatta.

"Etkö kuule lapseni!" Hilla riensi ovelle.

"Täällä, täällä!" parahti vanki peläten jäävänsä taas yksin.

”Missä?” huusi Hilla ulkopuolella.
”Täällä ylhäällä, konttorissa.” Rouva rummutti ruutua ja heilutti uudinta.
”En minä näe!”
”Palaa huvihuoneeseen!” Tapahtui pyynnön mukaan — vanki tuli huomatuksi.
”Mitä täti siellä tekee?”
”Niin katsos, Hilla kulta, kun äitisi ja minä kävimme hiukan täällä konttorissa, niin äitisi lukitsi vahingossa oven. Väännä, kiltti Hilla, avainta, että täti pääsee pois!”
”Mitä avainta?”
”Konttorin oven avainta.”
”Ei siinä ole avainta.”
”Eikö — kauhistus sentään! Ehkä se on pudonnut!”
”Ei näy missään.” Hilla istuutui pöydän viereen jatkamaan herkutteluaan.
— ”Juokse, kiltti Hilla, pyytämään äidiltäsi konttorin avainta!”
”Juoskaa itse!” mumisi Hilla suu täynnä.
”Oi Herra . . . tuota tyhmeliiniä! Enhän minä pääse! Kuuletko sinä paha tyttö, en pääse!” Asessorinrouva vänteli käsiään. Hilla katsoi killisteli ylös ruutuun ja söi. Nyt vanki alkoi hakata ruutuun ja huutaa: ”Mene heti paikalla, senkin ilkimys! Mene taikka —!”
”Mitä taikka —?” Hillan suu vääntyi halveksuvasti. Nyt loppui asessorinrouvan itsehillintä. Hän huusi:

”Sitä, että sinä olet hävyttömin letukka, mitä olen koskaan nähnyt, ilkein, häpeemättömin tollukka!”
”Itse voi täti olla tollukka!” mumisi tyttö. Asessorinrouva tyrmistyi kiukusta. Ja peloissaan hän näki hillomaljan tyhjenevän: Hilla juoksisi kylmästi tiehensä syötyään kaiken loppuun. Siksi hän pakottautui puhumaan rauhallisemmin:
”Kuule, Hilla! Et usko, mitä sinulle annan, jos käyt hakemassa avaimen äidiltäsi! ”Hilla ei vastannut. ”Annan, annan . . . vaikka . . . etkö arvaa?”
”En.” Hillan suu kävi yhä. Malja oli melkein tyhjä.
”Annan sylttiä!” pääsi vangilta.
”Enpä minä nyt enää taida jaksaa syödä.”
”No syöt sitten huomenna. Niin — sitä minä sinulle annan, sellaista, josta eniten pidät.
”Tästä tällaisesta.”
”Niin, mutta sellaista minulla ei enää taida olla!” Kyyneet kihosivat rouva Bomeliuksen silmiin.
”No voinhan tyytyä toisenkinlaiseen”, lupasi Hilla kylläisen suopeudella.”
”Joudu siis, hyvä lapsi!” kiirehti asessorinrouva. Nyt tyttö huomasi ikkunasta Kalle Lehtoapilaan. Tälle viittoellen hän huusi, niin että piha kaikui:
”Hei, Kalle! Juokse sanomaan mammalle, että hänen pitää paikalla tulla päästämään Bomeliuksen rouva arestista!”
”Ei sinun olisi sitä tarvinnut sanoa!” pahoitteli asianomainen arestilainen.
”Pitipäs! Kuule, muista sanoa, että se on arestissa!”
”Missä?” huusi kirjuri.
”Älä sano, kiltti Hilla!” ruikutti asessorinrouva.
”Sanonpas —” intti Hilla ja kurkottautuen ulos ikkunasta hän huusi yhä kovemmin: ”Täällä, tule katsomaan!”
”En usko — sinä valehtelet!” huusi Lehtoapila.
”Tule katsomaan, jos et usko!”

Jatkuu.

TUBERKULIINI . . .

(Jatk. siv. 153)

mahdollisuuksilla hoitamaan ja parantamaan, ja samalla päästään ajoissa käsiksi tarpeellisiin tartunnan estämistoimenpiteisiin.

Tuberkuloositartunnan seuraukset riippuvat yleensä paljon siitä, missä iässä tartunta saadaan. Ne lapset, jotka saavat tartunnan ensimmäisinä elinviikkoinaan tai elinkuukausinaan, sairastuvat ja tavallisesti kuolevatkin. Jo toisella ikävuodella on ruumiin vastustuskyky tuberkuloositartuntaan nähden paljon suurempi ja kuolevaisuusprosentti pienempi kuin ensimmäisellä ikävuodella. Seuraavina ikävuosina sitten elimistön vastustuskyky huomattavasti lisääntyy ja useimmat niistä, jotka saavat tartunnan myöhemmin, eivät ollenkaan tiedä, milloin ja missä tartunta on tapahtunut. Murrosiässä vastustuskyky kuitenkin on melko vähäinen.

HAAPAVEDEN

TUOREMEHUT
ja
alkoholittomat viinit

ovat todellisia terveysjuomia:

Juhlajuoma	c-vitam. arvo	7— 9
Suomuurain	„ „	7— 9
Mustaviinimarja	„ „	10—12

Mesimarja—Mansikka—Karpalo- Puolukka y.m.

HAAPAVEDEN KOTIMARJALA
Perustettu 1906

TAIDEKUDONTA

HELSINKI
Yrjönkatu 7. Puhelin 32 760.

Varastossa ja tilauksesta kaikkia kodin sisustuksessa käytettäviä töitä, kuten: huonekalujen päälliskankaita, verhoja ja pöytäliinoja.

Suuri valikoima leposohvan peitteitä. Kauniita täyspellavaisia aamiais- ja kahviliinoja.

Kauniita koristekankaita tyynyihin, kahvipannunmyssyihin y.m. joululahjatöihin sopivia.

Tehkää joulutilauksenne ajoissa!

Koneellista nimeilyä, reikäompelua, erilaisia merkkejä, urheilu- y.m. seuroille. — Lakanoiden ja tyynyliinojen valmistusta suorittaa

ESTERI MARTTILA

Tampere, Näsilinnank. 42. Puh. 3627

Työ on tunnetusti ensiluokkaista. — Monivuotinen kokemus.

UUTTA! TÄRKEÄTÄ!

Rek. tav. merkki.

Oletteko muistanut kysyä kaupastanne tätä kahvia?

Pakkaamme paahdetun kahvin tästä lähtien, paitsi entisiin sinimustiin ja -ruskeisiin, myös uusiin, moniin erivärisiin ja kauniisiin kääröihin.

HINNASTO N:o 4

250 gr. käärö

N:o 232	Juttu	7:—	N:o 216 Voimakas ..	12:25
„ 230	Kenttä	7:50	„ 212 Johto	13:—
„ 228	Kerho	8:—	Laatu N:o 3	7:—
„ 224	Pirtti	8:50	„ „ 2	8:—
„ 222	Perhe	9:—	„ „ 1	10:25
„ 220	Musta Karhu	10:25	„ „ A	12:50
„ 218	Kapu	11:50	N:o 333 "Waalikahvi"	12:50

HUOM.! ERIKOISUUS: Waalikahvia 250 gr. sinimustassa pahvikotelossa. Hinta 12:50 käärö. Erittäin voimakas „yliveto"-kahvi.

"Vasta sillä on ratkaiseva merkitys, että jokainen IKL:n kannattaja käyttää yksinomaan tätä kahvia. Teidän (yhden hengen) osuutenne on vain noin 100 grammaa viikossa."

IKL:n Kauppa Oy.

Helsinki IKL:n Keskustalo — — — — Puh. 26 404 ja sarja 20 306

Mk. 3:—

Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike. Helsinki 1938.